

Załącznik nr 2 do raportu końcowego: Wnioski ze spotkań grup roboczych

Każda z grup spotkała się dwukrotnie w dniach 18.11.2014 r. i 24.11.2014 r. w Stolnie. W trakcie spotkań uczestnicy zgłosili szereg konkretnych propozycji działań w swoich dziedzinach.

Wyniki prac grupy pierwszej - aktywność społeczna, edukacja, oferta spędzania czasu wolnego, ochrona zdrowia, sport i rekreacja.

Podczas pierwszego spotkania uczestnicy zostali poproszeni o przedstawienie swoich propozycji projektów, działań, które w ich opinii należałoby zrealizować w najbliższych latach. Poszczególne pomysły miały się opierać na dotychczasowych doświadczeniach poszczególnych uczestników spotkania. Zgłoszone pomysły zostały podzielone następnie na trzy podstawowe kategorie tematyczne:

1. Aktywizacja,
2. Infrastruktura,
3. Przedsiębiorczość (wyniki z zakresu przedsiębiorczości zostaną zaprezentowane w kolejnej części).

Poniżej znajdują się zgłoszone propozycje w podziale na kategorie tematyczne. Ponieważ wiele projektów dotyczyło równoczesnych działań w sferze aktywizacji i infrastruktury wydzielona została dodatkowa grupa: Aktywizacja/Infrastruktura.

AKTYWIZACJA

1. uniwersytet trzeciego wieku w Chełmnie;
2. turnusy rehabilitacyjno-rekreacyjne dla seniorów z orzeczeniem stopnia niepełnosprawności;
3. nordic walking z instruktorem;
4. program dot. wypalenia zawodowego pracowników-zajęcia rekreacyjne;
5. szkolenia z zakresu pierwszej pomocy dla chętnych pacjentów, mieszkańców;
6. weekendowa rehabilitacja osób starszych-dodatkowe zajęcia z fizjoterapeutami;
7. profilaktyka zdrowotna;
8. dofinansowanie do badań lekarskich-stomatologa, kardiologa (2 razy w miesiącu bezpłatne porady badania);
9. dopłata do w/w usług;
10. festyn rodzinny „Ginące zawody” połączony z występami zespołów ludowych pieśni i tańca;
11. organizacja spotkań dla rodzin zastępczych + prezenty dla wychowanków rodzin zastępczych;
12. doradztwo edukacyjne i zawodowe dla usamodzielniających się wychowanków
13. środki na organizowanie spotkań seniorów w Nowejwsi Chełmińskiej;
14. zjednoczenie młodszego pokolenia z pokoleniem osób starszych-wzajemna wymiana doświadczeń);
15. dzień seniora w trakcie Dni Chełmna;
16. żywa lekcja historii;
17. organizacja kina letniego „Pod chmurką” - także objazdowe;
18. integracja klubów seniora;
19. organizacja regionalnej konferencji uniwersytetów trzeciego wieku ;

20. imprezy tematyczne np. pikniki historyczne, dzień ziemniaka, festiwal zupy, dzień kowala;
21. kursy, warsztaty z nawiązaniem do tradycji ale i nowoczesne dające szansę na znalezienie pracy;
22. sieciowanie różnych grup społecznych na poziomie LGD, powiatów;
23. zajęcia pozalekcyjne z naciskiem na naukę języka obcego;
24. zajęcia z budowania funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego;
25. promocja turystyczna poprzez organizację imprez rekreacyjnych;
26. zajęcia na świetlicach wiejskich dla młodzieży;
27. szkolenia i kursy dla OSP np. pierwsza pomoc medyczna itd.;
28. cykliczne zajęcia na świetlicach wiejskich skierowane do osób niepełnosprawnych, osób starszych;
29. profilaktyka chorób – depresja w szkołach, spotkania dla dzieci i rodziców, spotkania z psychiatrą, psychologiem;
30. zorganizowanie festiwalu „muzyka dla każdego-festiwal w okresie letnim nad jeziorem starogrodzkim, w piątkowy wieczór prezentacje zespołów ruchowych, w sobotni-zespołów country, w niedzielne popołudnie – grupy bluesowe. wykonawcy i publiczność uczestniczyliby w festiwalu przez cały weekend, wykorzystanie pola namiotowego;
31. integracja niepełnosprawnych i sprawnych;
32. festyny integracyjne;
33. wycieczki;
34. ożywienie działalności świetlic wiejskich- zajęcia dla osób w każdej grupie wiekowej;
35. wigilia dla wszystkich;
36. andrzejki dla dzieci;
37. wycieczka do Torunia.

AKTYWIZACJA/INFRASTRUKTURA

1. likwidacja barier w dostępie osób starszych do instytucji urzędów, służby zdrowia;
2. wsparcie działalności UTW oraz zespołu wokalnego w Lisewie;
3. zwiększenie dostępności do świadczeń leczniczych i rehabilitacyjnych;
4. organizacja imprez sportowych, modernizacja boisk wielofunkcyjnych;
5. olimpiada sportowa dla seniorów;
6. pomoc finansowa dla klubu seniora w Chełmnie, szczególnie dla zespołu wokalnego nowalijki, który stanowi cały powiat a utrzymuje się z własnych składek;
7. dofinansowanie „Złotego jesiennego liścia” - jest to przegląd a zarazem konkurs dla seniorów praktycznie z całej Polski;
8. turnusy rehabilitacyjne dla seniorów;
9. zajęcia fitness dla dorosłych z możliwością pozostawienia obok dzieci;
10. możliwość pozostawienia małych dzieci na kilka godzin (świetlica);
11. żłobki i kluby dziecięce;
12. poradnia psychologa;
13. dopłata do UTW.

INFRASTRUKTURA

1. poradnia rehabilitacyjna;
2. waga elektroniczna ze wzrostowaniem, usg, monitoring ludności, rehabilitacja dla pacjentów, dofinansowanie konsultacji specjalistów;
3. remont sali widowiskowej ośrodka kultury;
4. utworzenie sklepu z produktami lokalnymi i tradycyjnymi w Chełmnie lub okolicy;
5. stworzenie inkubatora przedsiębiorczości, który na początek zapewni pomoc (księgowość, kadry, pomoc prawne, płace);
6. energia odnawialna, mała elektrownia wodna w Wielkich Łunawach (nowe miejsca pracy, dochód dla gminy);
7. budowa hal sportowych;
8. wsparcie działań rehabilitacyjnych w sprzęt (ośrodki zdrowia, świetlice wiejskie);
9. lokalizacja urzędzeń do ćwiczeń (fitness) dla osób dorosłych w kilku centrach wsi większych;
10. sprzęt do ćwiczeń na zewnątrz;
11. doposażenie świetlicy w Cepnie w sprzęt nagłaśniający;
12. żeby gabinet fizykoterapii bardziej doposażyć i ośrodek zdrowia.

Dzięki ogromnemu zaangażowaniu i wytrwałości uczestników pierwszej grupy udało się jeszcze wypracować kilkadziesiąt propozycji działań w pięciu sferach, na których koncentrowała się ta grupa:

1. Aktywność społeczna,
2. Edukacja,
3. Oferta spędzania czasu wolnego,
4. Ochrona zdrowia,
5. Sport i rekreacja.

W każdej z tych kategorii tematycznych, jako pierwsze i wyróżnione wskazano propozycje, które w wyniku głosowania wśród uczestników spotkania zostały uznane za najważniejsze/najpilniejsze. Kursywą wskazano propozycje o zbliżonym zakresie tematycznym.

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

1. **organizacja imprez międzypokoleniowych;**
2. **sieciowanie różnych grup społecznych** (także: *zorganizowanie ponadlokalnej uroczystości cyklicznej, która nagradzałaby liderów, osoby aktywne; promowanie dobrych praktyk w dziedzinie aktywności społecznej i kontynuowanie tych praktyk; wspólne podejmowanie akcji i przedsięwzięć – sieciowanie*);
3. **podjęcie działań, które spowodują wyłonienie ze społeczności lokalnej większej liczby liderów, którzy mogliby uczestniczyć w aktywizacji społecznej** (także: *warsztaty związane z nabywaniem umiejętności organizacji działań w lokalnych społecznościach (sołectwach); pełnienie wolontariatu – promowanie wolontariatu; budowanie społeczeństwa obywatelskiego; wsparcie organizacji pozarządowych aktywizujących społeczność; wsparcie dla nowo tworzonych organizacji pozarządowych*);
4. **bank czasu/pracy** (także: *działania promujące komunikację społeczną, pomoc*

- międzysąsiedzką*);
5. cykliczne spotkania tematyczne;
  6. organizacja imprez (zawodów) sportowych;
  7. warsztaty różnego rodzaju;
  8. skuteczne informowanie społeczeństwa o działaniach;
  9. animatorzy w świetlicach wiejskich (orlikach);
  10. budowanie prawidłowych postaw społecznych poprzez nauczanie dzieci np. „Z dziećmi na wybory”.

EDUKACJA

1. **doradztwo zawodowe w gimnazjach, edukacyjne, personalne** (także: *doradztwo zawodowe w szkołach średnich; kształcenie zawodowe ukierunkowane na potrzeby środowiska lokalnego; szkolenia- dokształcanie pracowników pod potrzeby pracodawcy i rynku; edukacja związana z pozyskiwaniem środków na rozwijanie, tworzenie nowej dział. gosp.; kursy zawodowe dające uprawnienia do podejmowania pracy poprzedzone dokładnym rozeznaniem potrzeb rynku i mieszkańców*);
2. **koła zainteresowań i zajęcia pozalekcyjne, nauka języków obcych** (także: *zapewnienie kadry prowadzącej zajęcia w świetlicach; informatyka dla każdego- dzieci, osoby dorosłe; edukacja seniorów – informatyka, dietetyka*);
3. **profilaktyka uzależnień** (także: *edukacja zdrowotna*);
4. **edukacja obywatelska – promocja org. pozarządowych i ekonomicznej;**
5. stworzenie żłobków i przedszkoli, w tym sezonowych, stabilizacja kadry, środki, kontynuacja wysługi przedszkolnej w punktach przedszkolnych;
6. wyposażenie placówek oświatowych;
7. szkolenia doskonalące dla rolników, rzemieślników, lokalnych przedsiębiorców;
8. szkolenia udzielania pierwszej pomocy, język migowy;
9. kursy, szkolenia dla OSP;
10. doskonalenia znajomości przepisów bezpieczeństwa np. w rolnictwie;
11. szkolenia ze znajomości przepisów prawa;
12. przeciwdziałanie przemocy domowej – edukacja dzieci i dorosłych;
13. eko-edukacja;
14. edukacja międzypokoleniowa (senior/wnuk).

OFERTA SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO

1. **rozwój wolontariatu wśród młodzieży i seniorów** (także: *zajęcia dla seniorów; spotkania międzypokoleniowe*);
2. **zajęcia pozalekcyjne/świetlicowe** (także: *zajęcia rekreacyjne, sportowe; organizacja turniejów sportowych; spotkania z ciekawymi ludźmi; kursy, warsztaty np. florystyka, rękodzieło; kursy gotowania, pieczenia, szycia; kluby (koła dyskusyjne) filmowe, dobrej książki itp.; kółka karciane (bez hazardu); koła miłośników – kwiatowiarze, wędkarze, grzybiarze itp.*);
3. **organizacja koncertów, inscenizacji historycznych itp.** (także: *wyjazdy, wycieczki integracyjne; rajdy rowerowe; wiejskie „kino letnie” - wykorzystanie świetlic, cykliczne, nawet cały rok; wzbogacenie, zaktualizowanie oferty bibliotek, informatyzacja zbiorów*);

4. **przeszkolenie animatorów świetlic wiejskich, potem ich zatrudnienie, stworzenie stałej oferty + doposażenie („nie meble”);**
5. wymiana dobrych praktyk/doświadczeń pomiędzy organizacjami pozarządowymi na terenie LGD;
6. cykliczne spotkania osiedlowe, wiejskie;
7. ścieżki ekologiczne i ścieżki zdrowia.

SPORT I REKREACJA

1. **ścieżki rowerowe zsieciovane na poziomie gmin, powiatów, województwa;**
2. **kursy i instruktaże nordic walking, fitness, yoga, aerobik, jazda konna** (także: *zatrudnić instruktorów i animatorów, szkolić nowych i wspierać powstawanie działalności gospodarczych w tym zakresie; zajęcia ruchowe dla seniorów*);
3. **możliwość pozostawienia dzieci pod opieką animatora podczas zajęć dla dorosłych;**
4. siłownie na powietrzu;
5. organizacja imprez cyklicznych sportowych/plenerowych/rodzinnych;
6. zwiększenie liczby imprez integrujących sołectwa, gminy;
7. budowa boisk wielofunkcyjnych z oświetleniem płyty;
8. zwiększenie ilości zajęć sportowych bezpłatnych dla dzieci
9. wykorzystanie istniejącego obiektu – ośrodek nad jeziorem starogrdzim- inwestycja infrastrukturalna i w organizację „zajęć” np. wodne;
10. tworzenie lig amatorskich np. piłki siatkowej, tenisa ziemnego, wykraczających poza obszar jednej gminy;
11. utworzenie parku linowego lub parków linowych na obszarze LGD;
12. stworzenie oferty sportowo-rekreacyjnej dla turystów;
13. wydłużenie czasu dostępności do obiektów sportowych i rekreacyjnych;
14. doposażenie obiektów sportowych ogólnodostępnych;
15. preferencyjne/darmowe udostępnianie obiektów sportowych;
16. wsparcie organizacji pozarządowych i klubów sportowych;
17. poprawa infrastruktury sportowej.

OCHRONA ZDROWIA

1. **zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych w ramach NFZ**
2. **edukacja w kierunku poprawy stanu psychicznego** (także: *dostęp do psychologa /terapeuty; profilaktyka uzależnień w szkołach*);
3. **środki na opiekę zdrowotną** (także: *zwiększenie dostępności do stomatologa, ortodonta, protetyka; zwiększenie jakości świadczonych usług w szpitalach; stworzenie poradni geriatrycznej; doposażenie POZ-ów z podstawowy i specjalistyczny sprzęt, informatyzacja usług zdrowotnych; wspieranie powstawania prywatnej działalności z usługami specjalistycznymi na wsiach; przywrócić opiekę położniczo-ginekologiczną, profilaktyka onkologiczna kobiet*);
4. promocja zdrowego odżywiania;
5. więcej empatii w kontaktach z pacjentami;
6. organizowanie tematycznych spotkań z mieszkańcami dot. profilaktyki zdrowia, promocji zdrowia, usług specjalistycznych i rozeznanie wśród mieszkańców;
7. skierowanie oferty zw. z ochroną zdrowia do różnych zorganizowanych grup społecznych

- (wyjście na zewnątrz);
8. edukacja związana ze sposobem wykorzystania porad/usług lekarskich;
  9. promowanie zdrowego stylu życia;
  10. szkolenia na opiekunów osób niepełnosprawnych i starszych;
  11. ścieżki rowerowe i ścieżki zdrowia.

Podczas drugiego spotkania, uczestnicy zostali poproszeni o prezentację przygotowanych przez siebie propozycji projektowych. Były to już uszczegółowione pomysły, zawierające między innymi planowany budżet. Wśród zgłoszonych projektów znalazły się:

- ✦ utworzenie ścieżki edukacyjnej dotyczącej rycerskich tradycji i historii (obejmujące budowę obiektów edukacyjnych, zakup wyposażenia stoisk edukacyjnych, wytyczenie i promocja ścieżki), łączny szacunkowy koszt ok. 200.000 złotych,
- ✦ cykl zajęć sportowych i edukacyjnych pod hasłem „Zadbaj o siebie” (aerobik, teatr, warsztatu kulinarne, warsztaty komputerowe, wyjazdy na basen, zajęcia z zakresu piłki nożnej i siatkowej), łączny szacunkowy koszt ok. 150.000 złotych,
- ✦ organizacja imprezy „Noc Świętojańska” na terenie jednego z sołectw (zabawy i tradycje słowiańskie, ognisko i impreza taneczna), łączny szacunkowy koszt ok. 3.500 złotych,
- ✦ cykl zajęć w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku (warsztaty, piknik, wyjazdy do teatru, impreza inauguracyjna i podsumowująca), łączny szacunkowy koszt ok. 23.000 złotych,
- ✦ utworzenie Centrum Rehabilitacji (adaptacja pomieszczeń i zakup niezbędnego wyposażenia), łączny szacunkowy koszt ok. 750.000 złotych,
- ✦ umożliwienie mieszkańcom nieodpłatnego dostępu do profesjonalnego sprzętu mierzącego ciśnienie (zakup urządzenia, wynagrodzenia pielęgniarek i lekarzy), łączny szacunkowy koszt ok. 35.000 złotych,
- ✦ organizacja imprezy „Muzyka łączy ludzi, pokolenia”, łączny szacunkowy koszt ok. 40.000 złotych,
- ✦ organizacja dwudniowej imprezy artystycznej dla seniorów (warsztaty i konkurs wokalny, parada, ognisko integracyjne), łączny szacunkowy koszt ok. 15.000 złotych,
- ✦ organizacja festynu integracyjnego (wraz z konkursami i zajęciami sportowo-rekreacyjnymi), łączny szacunkowy koszt ok. 8.500 złotych,
- ✦ zorganizowanie zawodów w ramach halowej ligi piłkarskiej LGD,
- ✦ cykl działań pod hasłem „Dziedzictwo kulturowe sołectwa” (utworzenie kącika pamięci, cykliczne spotkania mieszkańców, kronika sołecka, broszury informacyjne), łączny szacunkowy koszt ok. 1.500 złotych,
- ✦ utworzenie ścieżki edukacyjno-turystycznej „Szlakiem zabytków architektury obronnej i wczesnośredniowiecznych grodzisk” na terenie gmin Chełmno i Stolno poprzez oczyszczenie i zabezpieczenie fortów i grodziska Poganka oraz budowę infrastruktury wypoczynkowej w ich pobliżu (propozycja zgłoszona mailowo do biura LGD, brak szacunkowych kosztów),
- ✦ utworzenie poradni rehabilitacyjnej (adaptacja pomieszczeń i zakup wyposażenia), łączny szacunkowy koszt ok. 60.000 złotych (propozycja zgłoszona mailowo do biura LGD),
- ✦ wsparcie powstawania Miejskich (Gminnych) Centrum Organizacji Pozarządowych, Wolontariatu, Inkubatorów NGO, wsparcie promocji i baz wolontariatu bez podziału (młodzież, seniorzy, niepełnosprawni itp.), wsparcie w tworzeniu i dystrybucji materiałów promocyjnych, turystycznych itp. (mapy topograficzne / turystyczne /na orientację, broszury informacyjne, strona www itp.), wsparcie imprez kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych oraz ogólnopolskich akcji tematycznych np. miesiąc dla zdrowia, tydzień dla ruchu itp., wsparcie utworzenia i prowadzenia wypożyczalni sprzętu sportowo-turystycznego (ferie zimowe, ferie letnie itp.) - propozycja zgłoszona mailowo do biura LGD.

Wśród przedstawianych propozycji uczestnicy zwrócili uwagę na wykorzystanie w swoich projektach lokalnych zasobów, wolontariatu, wkładu własnego, współpracy z innymi podmiotami oraz zapewnienie międzypokoleniowego charakteru działań.

Warto tutaj podkreślić, że choć w badaniu ankietowym mieszkańcy postulowali ograniczenie skali finansowania działań miękkich, aż 8 spośród zgłoszonych 13 projektów dotyczy organizacji szkoleń, warsztatów i imprez.

Wyniki prac grupy drugiej – przedsiębiorczość i rynek pracy.

W trakcie dwóch spotkań z przedsiębiorcami, przedstawicielami instytucji rynku pracy, szkół oraz bezrobotnymi zgłoszono propozycje realizacji następujących działań w sferze przedsiębiorczości i lokalnego rynku pracy.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

1. dotacje dla osób fizycznych na otwieranie działalności gospodarczej;
2. próbny okres dla osób ubiegających się o staż aby sprawdzić czy chcą pracować;
3. zabezpieczenie zaplecza finansowego dla osób starających się o dofinansowanie z PUP lub innej organizacji a nie mających sposobności na takie zabezpieczenie (chodzi o poręczycieli);
4. mikrodotacje dla osób prowadzących działalność gospodarczą na rozwój firmy (dla tych w okresie przejściowym);
5. wsparcie prawne i księgowość dla przedsiębiorców (tzn opieka w trakcie realizacji projektu np., przez 6 miesięcy za darmo dla „nowych” i tych w okresie „przejściowym”;
6. pomoc w zapoznaniu uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na temat sytuacji danych branż an rynku pracy;organizowanie spotkań uczniów z pracodawcami z terenu lokalnego rynku pracy – zapoznanie ze specyfiką zawodu np. spawacza, krojczego itd.;
7. wspieranie istniejących zakładów pracy czy przedsiębiorców poprzez udzielanie dotacji na inwestycje np. wymiana dachu z pokrycia eternitem na dachówkę;
8. nowe kompetencje przez wolontariat;
9. stworzenie instytucji wspomagającej otwieranie działalności (co, gdzie i w jakiej kolejności załatwić);
10. powołanie osób świadczących bezpłatną pomoc dla osób, które chcą założyć działalność ale mają problem z wymaganymi formalnościami i typem działalności która ma szansę się utrzymać na rynku;
11. projekty dofinansowań przedsiębiorców związane z tworzeniem nowych miejsc pracy;
12. projekty uzupełniające (do PUP) dofinansowanie staży roboczy dla absolwentów;
13. doprowadzenie osób wykluczonych do zatrudnienia przez wyłączenie ich w działania na rzecz lokalnej społeczności – animacja lokalna;
14. szkolenia dla ratowników wodnych i instruktorów sportów wodnych;
15. powiązanie rynku pracy z kształceniem – kursy zawodowe dla konkretnych zakładów, pracodawców, silniejsza współpraca szkół i pracodawców lokalnych;
16. promowanie lokalnej przedsiębiorczości, usług – kupuję lokalnie i wspieram gospodarkę (unikam likwidacji lokalnych miejsc pracy);
17. przedsiębiorca roku, kupuj lokalnie, dobry (rzetelny) pracodawca – cykl konkursów i kampanii społecznych na terenie LGD;
18. dogłębna analiza rynku pracy oraz „zasobów” ludzkich – bezrobotnych i na tej podstawie

- stworzenie strategii kształtowania kształcenia, organizacji staży, praktyk zawodowych – zrobione z ręką na sercu;
19. aktywizacja przedsiębiorców;
  20. skracanie łańcucha dostaw na terenie LGD;
  21. inwestycje w podnoszenie kwalifikacji uczniów ostatnich klas szkół zawodowych i technicznych (system szkoleń, praktyk zawodowych u lokalnych przedsiębiorców);
  22. kampania wśród uczniów (już w gimnazjach) na temat deficytowych zawodów, zarobków w poszczególnych branżach i przedsiębiorstwach, kwalifikacji niezbędnych do wykonywania poszczególnych zawodów;
  23. prezentacja lokalnych przedsiębiorstw jako potencjalnych miejsc zatrudnienia wśród uczniów i rodziców w gimnazjach;
  24. promocja gmin połączona z promocją lokalnych przedsiębiorstw (także promocja międzynarodowa, materiały w językach obcych);
  25. działania na rzecz redukcji szarej strefy – informacje o prawach związanych z legalnym zatrudnieniem oraz karach dla nierzetelnych przedsiębiorców i pracowników;
  26. sieciowanie lokalnych podmiotów związanych z rynkiem pracy (szkoły, przedsiębiorcy, bezrobotni, instytucje rynku pracy);
  27. ułatwianie przedsiębiorcom pozyskiwania dotacji i pożyczek – stworzenie odpowiedniego punktu informacyjnego;
  28. organizacja kursów zawodowych (np. uprawnienia do kierowania pojazdami ciężarowymi wraz z kursem języka obcego), współfinansowanych przez lokalnych przedsiębiorców w zamian za zobowiązanie pracownika do pracy na rzecz danej firmy przez określony czas (np. 2 lata), propozycja ta została zgłoszona drogą mailową do biura LGD.